

Foreldreveiledning i barnehagen

Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning?

Marie Gjære

[kandidatnummer: 1107]

Bacheloroppgave

[BNBAC3900]

Trondheim, mai 2020

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	2
1.1 Valg av tema og problemstilling	2
1.2 Oppgavens innhold og struktur	3
2. Teori	4
2.1 Foreldreveiledning i barnehagen	4
2.1.1 Uformell- og formell veiledning	5
2.2 Veiledningstema	6
2.3 Makt i veiledning	7
2.4 Et godt foreldresamarbeid	8
2.4.1 En god relasjon.....	9
3. Metode	10
3.1 Valg av metode	10
3.2 Datainnsamling	10
3.3 Adgang til felten utvalg av informanter	11
3.4 Beskrivelse av gjennomføringen	12
3.5 Analysearbeid	13
3.6 Metodekritikk	13
3.7 Ethiske retningslinjer	14
4. Presentasjon av funn og drøfting	16
4.1 Foreldreveiledning i barnehagen	16
4.1.1 Uformell foreldreveiledning.....	17
4.1.2 Formell foreldreveiledning.....	18
4.2 Tema i veiledning	18
4.3 Et godt foreldresamarbeid	21
4.4 Erfaringer med makt i foreldreveiledningen	22
5. Oppsummering og avslutning	24
6. Litteraturliste	26
Vedlegg 1- Informasjonsskriv og samtykkeskjema	28
Vedlegg 2- Intervjuguide	29

1. Innledning

1.1 Valg av tema og problemstilling

Foreldresamarbeid har tradisjonelt stått sterkt i barnehagen, men i de siste årene har også foreldreveiledning blitt mer brukt (Glaser, 2018, s. 66). I *Rammeplanen for barnehagen innhold og oppgaver* (kunnskapsdepartementet [KD], 2017, s.22) står det at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene. Betegnelsen foreldrene omfatter også andre foresatte. Samarbeidet med foreldrene skal ha barnets beste som mål (KD, 2017, s.22). Foreldreveiledning som begrep er ikke nevnt i rammeplanen (KD, 2017), men for å kunne arbeide sammen mot målet om barnets beste kan foreldreveiledning være nødvendig. Foreldreveiledning kom for første gang inn i barnehagen i 1995, da som et lavterskeltilbud som hadde som mål å støtte og styrke foreldrene i deres rolle som oppdragere for egne barn (Glaser, 2018, s. 163). Forskning viser at foreldreveiledning er med på å endre foreldrenes oppdragelsespraksis til en mer positiv foreldrestil, samt styrke foreldrenes kompetanse i forelderollen (Reedtz, 2012, s. 1174). Denne forskningen er gjort på foreldre som har fått veiledning ved hjelp av ulike foreldreveiledningsprogram, slik som International Child Development Program (ICDP) og De Utrolige Årene (DUÅ) (Reedtz, 2012, s. 1174).

Gjennom mine praksisperioder har jeg erfart at pedagogiske ledere også veileder foreldrene i ulike situasjoner uten at foreldreveiledningsprogrammer som ICDP og DUÅ brukes. Det kan være i de daglige møtene med foreldrene i hente- og bringesituasjoner eller i foreldresamtaler. Denne typen foreldreveiledningen synes jeg er interessant og derfor falt mitt valg av tema på foreldreveiledning. Grunnen til at jeg valgte akkurat foreldreveiledning var fordi jeg var nysgjerrig på hva pedagogiske ledere opplever er foreldreveiledning. Opplever de at foreldreveiledning kun skjer i de planlagte møtene eller tenker de at foreldreveiledning også kan foregå i de spontane møtene med foreldrene i hverdagen? For å finne ut av det ønsket jeg å undersøke og lære mer om foreldreveiledning og hvordan ulike pedagogiske ledere opplever at foreldreveiledning kan foregå i barnehagen. Jeg var interessert i å finne ut hvilke erfaringer tre forskjellige pedagogiske ledere har med foreldreveiledning i barnehagen, og derfor falt valget på følgende problemstilling:

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning i barnehagen?»

1.2 Oppgavens innhold og struktur

Oppgaven er strukturert ved at den består av tre ulike hovedkapitler, et teorikapittel, et metodekapittel og et kapittel med presentasjon av funn og drøfting. Alle hovedkapitlene er strukturert i underkapitler. Innledningsvis ønsker jeg å starte med teorikapittelet. I teorikapittelet vil jeg redegjøre for teori som er aktuell for å belyse mitt tema og problemstilling. Deretter vil jeg i metodekapittelet presentere mitt valg av metode og innsamlingsstrategi, beskrive gjennomføringen, analysearbeidet, metodekritikk og hvordan jeg har forholdt meg til de etiske retningslinjene i prosjektet. Videre vil jeg presentere mine funn og drøfte dem i lys av teori fra teorikapittelet, samt problemstillingen. Avslutningsvis foretar jeg en oppsummering og avslutning av oppgaven.

2. Teori

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for teori som vil være relevant for kapittel fire som er oppgavens drøftingsdel. Dalland (2012, s. 134) hevder at teori blir brukt for å støtte opp om forskning, og at funn og resultater i forskning bør bli framstilt i lys av teori. Noe av teorigrunlaget jeg har valgt å benytte i oppgaven er pensumlitteratur for barnehagelærerutdanningen, mens andre deler av teorigrunlaget er selvvalgt fagstoff som jeg har vurdert som relevant for oppgavens problemstilling. Jeg har i hovedsak valgt å benytte meg av bøkene: *Foreldresamarbeid barnehagen i et mangfoldig samfunn* av Vibeke Glaser, *Veiledning mer enn ord* av Sidsel Tveiten og *Relasjonsledelse* av Jan Spurkeland, men jeg har og valgt å bruke annen litteratur som er relevant i forhold til oppgavens problemstilling. Jeg har valgt å starte teorikapittelet med hva foreldreveiledning kan være i barnehagen, for så å gå videre inn på hvilke veiledningstema som pedagogisk ledere kan oppleve å veilede foreldrene på. Deretter vil jeg presentere hvordan makt kan ha betydning for en veiledningsrelasjon. Til slutt vil jeg skrive om et godt foreldresamarbeid som en forutsetning for at foreldreveiledning skal kunne foregå.

2.1 Foreldreveiledning i barnehagen

Som nevnt innledningsvis kom det første nasjonale foreldreveiledningstilbudet til barnehagen i 1995. Foreldreveiledningstilbudet var da et samfunnsorientert lavterskeltilbud som hadde som mål å støtte og styrke foreldre i deres rolle som oppdragere og omsorgspersoner for egne barn (Glaser, 2018, s. 163). I dag er foreldreveiledning et tilbud som gis til alle foreldre som ønsker det (Glaser, 2018, s. 39). Begrepet er ifølge Glaser (2018, s. 66), sammen med foreldremedvirkning, blitt mer brukt i det siste i arbeidet med foreldrene i hverdagen. Holdningen til foreldreveiledning har endret seg over tid. Tidligere ble foreldreveiledning sett på som en belærende prosess, men i dag er det mer vanlig å se på veiledning som en samtale der ydmykhet, gjensidighet, respekt og forståelse av foreldrenes situasjon er viktige punkter (Glaser, 2018, s. 66). Hvilken holdning man har til foreldreveiledning vil og være avhengig av hvordan man ser på veiledningsbegrepet, et begrep som kan anvendes og oppfattes ulikt fra person til person.

Carson og Birkeland (2017, s. 56) beskriver veiledning som en handlingsrettet, etisk, kognitiv, relasjonell og emosjonell prosess. Denne prosessen involverer både veisøker, den som søker hjelp for å få svar på spørsmål, og veileder, den som hjelper veisøker med å finne svar på sine spørsmål. I veiledning er det veisøker som skal være i fokus og målet med veiledning er at den skal bidra til oppdagelse, økt refleksjon og økt mestringsfølelse. Kvaliteten på

veiledningen vil være avhengig av veilederens veiledningskompetanse og relasjonen mellom veileder og veisøker (Carson & Birkeland, 2017, s. 56-57). Det er denne typen veiledning, med en pedagogisk leder som veileder og foreldrene som veisøker, jeg vil ha fokus på. Og ut ifra en slik beskrivelse av veiledning så vil kvaliteten på foreldreveiledningen være avhengig av den pedagogiske lederens veiledningskompetanse, samt hvilken relasjon pedagogisk leder har til foreldrene.

Innenfor veiledningslitteraturen finnes det flere begreper som grenser til veiledningsbegrepet og som i mange sammenhenger blir brukt synonymt med veiledning. Det er slik som rådgiving, konsultasjon, supervisjon, coaching og mentoring (Carson & Birkeland, 2017, s. 54-55). Tveiten (2019, s.34) skriver at flere av disse begrepene kan inngå i veiledningsprosessen, for eksempel kan rådgiving, coaching, informasjon og undervisning være elementer som inngår i veiledning. I foreldreveiledning kan informasjon og rådgiving være to sentrale elementer som kan inngå i veiledningen. Foreldreveiledning kan foregå både som uformell veiledning og som formell veiledning

2.1.1 Uformell- og formell veiledning

Den uformelle veiledningen er det som Tveiten (2019, s. 92) beskriver som spontan veiledning. Det er veiledning som skjer i situasjoner som ikke er planlagt. I barnehagen kan det oppstå spontan foreldreveiledning i forbindelse med det som Glaser (2018, s. 78) kaller for det uformelle samarbeidet med foreldrene. Det kan være veiledning som oppstår i hente- og bringesituasjoner i barnehagen. Foreldrene kan her veiledes i en mer her og nå kontekst, for eksempel om det oppstår utfordrende situasjoner i selve leveringingen eller henting. Pedagogisk leder kan da veilede i form av å skape en dialog om hvordan man best mulig kan løse situasjonen. Den uformelle veiledningen kan og handle om at foreldre og pedagogisk leder har en dialog der de snakker sammen om en utfordring eller erfaring, under et spontant møte, slik som for eksempel hente- og bringesituasjonen kan være. Uformell veiledning krever ikke planlegging og det kreves heller ikke at det avsettes tid i hverdagen (Glaser, 2018, s. 78). Den uformelle foreldreveiledningen i barnehagen, som kan foregå slik jeg har beskrevet ovenfor, kan det være at mange foreldre ikke oppfatter som veiledning. Den uformelle veiledningen kan være mer som modellering ved at barnehagelærerne er rollemodeller som foreldrene ubevisst kan ta til seg veiledning av, for eksempel i de daglige møtene ved henting og levering. Og i de daglige, spontane og uhøytidelige hverdagssamtalene med foreldrene blir ikke terskelen så høy for å dele både informasjon om barnet og andre ting foreldrene måtte ha på hjertet. Gjennom disse samtalene kan personalet bli kjent med

foreldrene og de kan både bevisst og ubevisst ta til seg veiledning fra personalet (Gjervan, 2006, s. 48).

Formell veiledning er strukturert veiledning som er planlagt på forhånd. Det er på forhånd avklart tid og sted for veiledningen. Innholdet i formell veiledning kan være planlagt i forkant av møtet mellom veisøker og veileder, men kan også bli til ved at man i fellesskap finner ut hva veisøker ønsker veiledning på. Formell veiledning krever at veileder har kompetanse slik at den kan stille spørsmål som bidrar til at veisøker opplever økt refleksjon og økt mestringsfølelse. Og dersom temaet for veiledning er planlagt så krever formell veiledning at veileder i forkant av veiledningen setter seg inn temaet og forbereder spørsmål (Tveiten, 2019, s. 93). I barnehagen kan den formelle foreldreveiledningen gå under det som Glaser (2018, s. 78) definerer som det formelle samarbeidet med foreldrene. Det kan være planlagte møter med foreldrene slik som foreldresamtaler, samtaler med foreldre med barn med utfordringer eller andre planlagte samtaler med foreldre. I disse møtene kan tema være avklart på forhånd for eksempel om det er foreldre som ønsker samtale om et barns adferd. Det er også mulig at tema blir til underveis i møtene med foreldrene, for eksempel om foreldrene kommer med en utfordring inn i en planlagt foreldresamtale. Pedagogisk leder skal da ha kunnskap til å veilede foreldrene fordi om hun ikke har forberedt seg på temaet i forkant av møtet (Glaser, 2018, s. 78).

2.2 Veiledningstema

Tema for innholdet i veiledning hevder Carson og Birkeland (2017, s. 48) kan være mangfoldig, men at det oftest styres av veisøker. Tveiten (2019, s. 83) skriver at innholdet i veiledning kan dreie seg om opplevelser, erfaringer, behov, relasjon og konflikt. Carson og Birkeland (2017, s.81) presenterer samspill med barn, konfliktløsning og lek som aktuelle tema som kan være grunnlag for veiledning i barnehagen. Glaser (2016, s. 37) lister opp et mangfold av tema som ofte går igjen i foreldreveiledning. Det er tema som barns språkutvikling, konflikthåndtering, hvordan få barn til å slutte med bleie, hvordan få barn til å spise, utfordrende atferd hos barn, søskensjalousi, grensesetting og slik som hvordan håndtere samlivsbrudd ovenfor barn (Glaser, 2016, s. 37). Denne listen viser at foreldreveiledningen kan være variert og dreie seg om mange forskjellige tema.

Grensesetting er et av temaene Glaser (2016, s. 37) påpeker ofte går igjen i foreldreveiledningen. Og ifølge Strømøy (2005, s. 38) så trenger barn grenser for å lære seg å fungere i forhold til seg selv og andre. Målet med å lære barn grenser er at de selv skal mestre

dem. De må først lære hvilke grenser som fins og hvorfor vi har grenser. For eksempel må de lære at det ikke er greit å slå andre, fordi det gjør at andre får vondt. På den måten kan det at barnet lærer seg grenser gjøre at det utvikler empati og medmenneskelighet, til å se og forstå hvordan andre mennesker har det og til å respektere andres grenser. Som voksen kan man sette grenser for barnet ved å være anerkjennende og bevisst på egen væremåte ovenfor barnet (Strømøy, 2005, s. 38-39). For foreldre i barnehagen kan det for eksempel handle om at man er bevisst på hvordan man som voksen opptrer i hente- og bringesituasjonen. Om den voksne ved henting sier til barnet «nå skal vi dra hjem» mange ganger uten noen respons. Hvordan håndterer den voksne situasjonen da? Venter den på at barnet skal reagere eller velger den å ta med seg barnet? I slike situasjoner som kan oppstå ved henting er det, som Strømøy (2005, s.39) påpeker, viktig å som foreldre være bevisst og konsekvent på egen væremåte ovenfor barnet.

Anne Nilsen (sitert i Glaser 2018, s. 36) hevder at mange foreldre må lære seg å bli mer bestemt og mindre ettergivende. Mange foreldre opplever i dag usikkerhet i foreldrerollen. Ifølge Glaser (2018, s. 36) så tilbringer mange barn i dag mer av sin våkne tid sammen med profesjonelle omsorgsgivere enn med egne foreldre, og det kan gjøre at flere foreldre kjenner seg usikre på egen omsorg ovenfor barn. Personalet i barnehagen kan framstå som pedagogiske forbilder eller eksperter, noe som kan gjøre foreldrene usikre. I dagens samfunn kan også mediene bidra til foreldrenes usikkerhet. I tillegg er det mange foreldre i dag som ikke har mulighet til å lene seg på egne foreldre. Før var det mer vanlig å spørre sine egne foreldre om råd og barneoppdragelsen gikk i stor grad i arv, men slik er det ikke i dag. Mange foreldre bor langt vekk fra egne foreldre og mange ønsker ikke å videreføre foreldrenes barneoppdragelse. Dagens foreldre kan og oppleve å komme i skvis mellom jobb, barn og foreldrerollen. Noen «gjør alt» og er redd for å ikke strekke til, mens andre er for dårlig til å følge opp barna (Glaser, 2018, s. 36-37).

2.3 Makt i veiledning

De fleste veiledningsrelasjoner vil være asymmetrisk. Det vil si at veileder har mer kompetanse enn veisøker og at veileder har ansvar for veiledningssamtalen (Carson & Birkeland, 2017, s. 45). I foreldreveiledning kan veiledningsrelasjonen mellom foreldre og barnehagelæreren ofte bære preg av asymmetri. Barnehagelæreren kan, som følge av sin stilling, posisjon, makt og status, ha definisjonsmakt. Barnehagelæreren har ofte mer erfaring, større kompetanse om barn og barns utvikling, samt større mulighet til å styre veiledningen. Denne typen makt kan og kalles faglig makt, som er knyttet til kunnskap barnehagelæreren

har fått gjennom utdanning (Glaser, 2018, s. 52). Det er viktig som barnehagelærer å erkjenne at du har makt og bruke den på en klok måte, for eksempel i foreldresamtaler kan det være lurt å være bevisst på hvordan en velger å bruke fagspråk. Velger man å bruke mye fagspråk kan man bli utpreget uformell i møte med foreldrene, noe som kan skape avstand i stedet for nærhet (Glaser, 2018, s. 53). Det er og viktig, som veileder, å være bevisst på hvordan maktforholdet kommer til uttrykk i veiledningsrelasjonen og hva som kan være maktmisbruk i relasjonen (Carson & Birkeland, 2017, s. 46).

Mange foreldre kan ha en oppfatning av at fagpersoner nærmest har en fasitbok å slå opp i (Glaser, 2018, s. 53). Derfor er det viktig å være avgrenset som veileder, det innebærer blant annet å kunne se sine egne begrensinger. Og i foreldreveiledningen er det viktig at man som barnehagelærer har evne til å se egne begrensinger, for eksempel kan det være når foreldre oppsøker barnehagelæreren med ønske om veiledning på tema som ligger utenfor barnehagelærerens kunnskapsområde. Eller det kan være når foreldre ønsker veiledning på forhold som grenser mot privatliv. Det er da viktig å spørre seg selv om egen kompetanse strekker til og heller henvise foreldrene til andre med kompetanse på området. En god veileder evner å se sine egne begrensinger og er ærlig på egne begrensninger ovenfor foreldrene (Carson & Birkeland, 2017, s. 46-47).

2.4 Et godt foreldresamarbeid

Et godt samarbeid mellom barnehagen og foreldre er viktig. Også i *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver* (KD, 2017, s.22) står det at barnehagen skal arbeide i nært samarbeid og forståelse med foreldrene, og at barnehagen skal legge til rett for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldrene. Et godt foreldresamarbeid er og en forutsetning for at foreldreveiledning skal kunne foregå. Men hva kjennetegner et godt foreldresamarbeid?

Glaser (2014, s. 266) definerer et godt foreldresamarbeid som et samarbeid mellom personalet og foreldrene der respekt for hverandres forskjellige kunnskaper, ferdigheter, egenskaper og holdninger er viktige punkter. I et godt foreldresamarbeid må personalet vise respekt for at foreldrene er barnets primære omsorgspersoner. Personalet må se på foreldrene som ressurspersoner og målet for samarbeidet mellom personalet og foreldrene må være til barnets beste (Glaser, 2014, s.266). For å være en god samarbeidspartner må personalet som fagperson ha faglig og personlig kompetanse og personalet må forholde seg profesjonell i

møtet med foreldrene. Det innebærer å være tolerant, fordomsfri, sensitiv, fleksibel og anerkjenne at det fins ulike måter å være en god forelder på (Glaser, 2018, s. 17).

En måte å bygge opp et godt foreldresamarbeid er å sikre mange positive kontaktpunkter mellom personalet og foreldrene, det med bakgrunn i at høy frekvens av positiv kontakt fremmer et godt samarbeid. Det å ha fokus på og det å dele positive hendelser og positive sider ved barnet i de daglige møtene ved hente- og bringesituasjonen kan være en måte å skape en god relasjon til foreldrene på (Drugli, 2018, s. 130). Og en god relasjon mellom personalet og foreldrene er også, slik som Carson og Birkeland (2017, s. 56) påpeker, avgjørende for kvaliteten på foreldreveiledningen. Videre vil jeg gå nærmere inn på hva Spurkeland (2017, s. 194) beskriver er en god relasjon.

2.4.1 En god relasjon

I en god relasjon er tillit, trygghet og trivsel, ifølge Spurkeland (2017, s.194), tre viktige punkter. Tillit er selve bærebjelken i en relasjon, det handler om at partene i relasjonen stoler på hverandre og at begge arbeider for å ha glede av relasjonen. I en relasjon preget av tillit vil partene hverandre godt og er villige til å dele i medgang og motgang (Spurkeland, 2017, s. 194- 195). Samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene er avhengig av at relasjonen er bygget på tillit. Barnehagen må stole på foreldrene og foreldrene må stole på barnehagen, og både barnehagen og foreldrene må være villig til å dele informasjon om barnet i både medgang og motgang. Det kan for eksempel handle om at både personalet og foreldrene må kunne dele både de positive og negative erfaringene de ser og opplever ved barnet.

Spurkeland (2017, s. 195) nevner også trygghet som viktig i en relasjon. Det handler om at begge parter kan være åpne mot hverandre og gi hverandre ærlige tilbakemeldinger. Tryggheten vokser mellom to personer som gjør positive erfaringer med hverandre, og når trygghet er etablert er begge parter klar over at tilbakemeldinger gis for å bli bedre og aldri for å skade (Spurkeland, 2017, s.195). Ærlige tilbakemeldinger og åpenhet er viktig i foreldresamarbeid, for eksempel når barnehagen og foreldre sammen skal finne en løsning på utfordringer som kan oppstå. Det siste Spurkeland (2017, s. 195) nevner som viktig i relasjonsbygging er trivsel, det handler om at begge partene i relasjonen trives i hverandres selskap. I foreldresamarbeid er det ikke slik at alle vil ha like god kjemi, men trivsel kan og handle om å lære å sette pris på den andres kvaliteter og respektere andre verdier og holdninger enn våre egne (Spurkeland, 2017, s. 195).

3. Metode

Jeg vil i denne delen beskrive hvilken metode jeg har brukt i oppgaven og hvorfor jeg har valgt denne metoden. Her vil jeg starte med mitt valg av metode og valg av datainnsamling. Videre beskriver jeg hvordan jeg gjennomførte datainnsamlingen og hvordan jeg valgte å analysere datamaterialet mitt. Til slutt i denne methodedelen ser jeg på metodekritikk og hvordan jeg har forholdt meg til de etiske retningslinjene under datainnsamlingen min.

3.1 Valg av metode

Metode er teknikker eller framgangsmåter man bruker for å finne svar på en aktuell problemstilling, og det er vanlig å skille mellom to hovedtyper, kvalitativ og kvantitativ metode (Bergsland & Jæger, 2014, s.66). I min oppgave har jeg valgt å bruke kvalitativ metode. Temaet jeg valgte å fordype meg i er foreldreveiledning. Dette er et tema som gir data som ikke lar seg tallfeste eller måle, slik som erfaringer, meninger og opplevelser (Dalland, 2017, s. 53). Derfor falt valget på kvalitativ metode og ikke kvantitativ som gir data i form av målbare enheter (Dalland, 2017, s. 53). For å få kunnskap om pedagogiske lederes erfaringer med temaet foreldreveiledning så var fleksibilitet et viktig prinsipp i datainnsamlingen, slik det er i kvalitative metoder (Dalland, 2017, s. 53).

Erfaringer var også noe jeg under valg av metode tenkte var lettere å få tak i dersom jeg hadde direkte kontakt med felten, noe som for meg innebar direkte kontakt med de pedagogiske lederne. Og direkte kontakt med felten er noe som kjennetegner datainnsamlingen i kvalitative metoder (Dalland, 2017, s. 53). Siden jeg i min oppgave ønsket å finne pedagogiske ledere sine erfaringer med foreldreveiledning var det nødvendig for meg å få den sosiale forståelsen av personene og situasjonene de befant seg i. Ifølge Thagaard (2009, s. 11-12) får man gjennom å bruke kvalitativ metode et grunnlag for å oppnå en forståelse av sosiale fenomener på bakgrunn av data både fra situasjoner og personer. Jeg valgte å hente mine data fra personer, det gjennom å bruke intervju, og denne datainnsamlingen vil jeg gå videre inn på og beskrive.

3.2 Datainnsamling

Jeg valgte i mitt prosjekt å benytte meg av intervju som innsamlingsstrategi, som er en av flere kvalitative metoder som kan brukes for å samle inn data (Bergsland & Jæger, 2014, s.66). Før datainnsamlingen tenkte jeg at intervju var den metoden som enklest ville gi informasjon om temaet pedagogiske lederes erfaringer med foreldreveiledning. Før en velger innsamlingsstrategi er det viktig å gjøre seg kjent med tema og klargjøre formålet med prosjektet på forhånd (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). Jeg valgte å bruke delvis strukturert

intervju som intervjuform. Johannessen, Tufte og Christoffersen definerer et delvis strukturert intervju som en intervjuform der en «har en overordnet intervjuguide som utgangspunkt, mens spørsmål, temaer og rekkefølge på spørsmålene kan variere» (2016, s. 148).

I forkant av intervjuene laget jeg en intervjuguide (vedlegg 2) med utgangspunkt i problemstillingen. Bergsland og Jæger (2014, s. 71) mener det er viktig å ha en intervjuguide for å sørge for at spørsmål som er sentrale for problemstillingen blir belyst i løpet av intervjuet. Før utformingen av intervjuguiden valgte jeg å se på teori om veiledning og teori om foreldresamarbeid, det for å få kunnskap om fenomenet jeg skulle stille spørsmål om. «Kunnskap om et fenomen er nødvendig for å kunne stille de riktige og viktige spørsmålene» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 70). Intervjuguiden brukte jeg som mal i alle mine tre intervjuer, noe som gjorde at alle intervjuene hadde samme utgangspunkt og noe som gjorde det enklere å sammenligne informantens svar i etterkant.

3.3 Adgang til felten utvalg av informanter

Når det kommer til utvelgelsen av informanter så ønsket jeg å intervju pedagogiske ledere, og for å få adgang til felten så valgte jeg å bruke nettverket mitt som jeg hadde fra praksis. Og i tillegg til det nettverket jeg allerede hadde så valgte jeg å ta kontakt med en barnehage i nærområdet mitt. Jeg foretok en strategisk utvelgelse, det for at datainnsamlingen skulle bli så relevant og hensiktsmessig som mulig ut ifra problemstillingen (Johannessen et al., 2016, s. 117). I utvelgelsen av informanter valgte jeg å intervju tre pedagogiske ledere med ulik erfaring fra arbeid i barnehagen. To av informantene hadde jeg kjennskap til og de tok jeg tidlig kontakt med og spurte om de ville delta i mitt forskningsprosjekt. Den tredje informanten fikk jeg kontakt med ved at jeg snakket med styrer i barnehagen som videre undersøkte med sine pedagogiske ledere. På denne måten brukte jeg styrer som det som Thagaard (2009, s. 60) kaller for «døråpner». Jeg vil her gi en kort beskrivelse av mine tre informanter.

Pedagogisk leder 1 er ei kvinne som er utdannet førskolelærer. I tillegg har hun videreutdanning i pedagogisk utviklingsarbeid, i språk og kommunikasjon og i veiledning av studenter. Hun har lang erfaring fra barnehagen og har de siste 20 årene jobbet som pedagogisk leder på storbarnsavdeling.

Pedagogisk leder 2 er ei kvinne som er forholdsvis nyutdannet barnehagelærer. Hun har arbeidet ca. et år som pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Pedagogisk leder 3 er ei kvinne som er utdannet barnehagelærer, i tillegg har hun tatt kurs for å bli naturveileder. Hun har treårs erfaring som pedagogisk leder og arbeider i en barnehage med blandet aldersgruppe.

3.4 Beskrivelse av gjennomføringen

Jeg gjennomførte tre intervju med tre pedagogiske ledere som arbeidet i hver sin barnehage. Alle tre informantene ga jeg informasjon om tema og problemstilling i oppgaven, og jeg utarbeidet en samtykkeerklæring (vedlegg 1) med informasjon om oppgaven og deres rettigheter som informant i mitt prosjekt. Jeg valgte å sende intervjuguiden til mine informanter på forhånd, slik at informantene hadde mulighet til å forberede seg. Jeg opplevde at alle informantene hadde forberedt seg, to av informantene hadde også gjort seg noen notater i forkant av intervjuet. Intervjuene fant sted på møterom/pauserom i informantenes barnehager. Ifølge Johannessen, Tufte og Christoffersen (2016, s. 159) er det fare for at intervjuet avbrytes av mennesker eller telefoner dersom det gjennomføres på informantens arbeidsplass. Det opplevde jeg ikke som noe problem under intervjuene. Jeg opplevde under alle intervjuene at vi fikk sitte uforstyrret med fullt fokus på intervjuet.

Under intervjuene valgte jeg å ikke bruke lydopptaker, men å ta notater på PC underveis. Dette valgte jeg fordi jeg ønsket å komme i gang med datainnsamlingen raskt, og dersom jeg hadde valgt å bruke lydopptaker så måtte jeg meldt prosjektet til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Det var en prosess som jeg var usikker på hvor lang tid det ville ta å få svar på, og derfor falt valget på å ta notater i stedet for lydopptaker. Bergsland og Jæger (2014, s. 70) argumenterer for å bruke lydopptaker og sier det kan være vanskelig å både lytte aktivt til det informantene sier og ta notater samtidig. Under gjennomføringen hadde jeg ulike opplevelser fra intervju til intervju. På det ene intervjuet gikk det veldig greit å ta notater underveis, mens på de to andre intervjuene opplevde jeg at det var utfordrende å få med seg alt informanten svarte samtidig som jeg skulle notere på PC.

Intervjuguiden min opplevde jeg fungerte godt, som nevnt tidligere hadde jeg et delvis strukturert intervju. Jeg opplevde at flere av spørsmålene gikk litt over i hverandre og at rekkefølgen på spørsmålene varierte fra intervju til intervju, men jeg opplevde at alle spørsmålene ble besvart. «Intervjueren stiller spørsmål og følger opp svar fra informanten» (Johannessen et al., 2016, s. 145). I mine intervju stilte jeg spørsmål med utgangspunkt i intervjuguiden, informantene svarte og dersom noe var uklart stilte jeg oppfølgingsspørsmål for eksempel hvor jeg spurte om de hadde eksempler. De kom med eksempler på situasjoner,

noe som gjorde det enklere for meg å forstå hva de mente. I etterkant av hvert intervju brukte jeg tid på å skrive mer utfyllende notater. Hukommelsen vår er best rett etter gjennomført intervju, det er derfor lurt å bruke tid på å gjøre nødvendige utfyllinger så fort som mulig (Johannessen et al., 2016, s. 156).

3.5 Analysearbeid

Analysearbeid innebærer å lete i data etter svar på spørsmål (Johannessen, Rafoss & Rasmussen, 2018, s. 282). I mitt prosjekt handlet analysen om å lete i datamaterialet for å finne svar på problemstillingen: *Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning?* Til å analysere datamaterialet valgte jeg å benytte meg av en tematisk analyse steg for steg, som er en oppskrift på hvordan man kan lete i datamaterialet (Johannessen et al., 2018, s. 282). Jeg startet analysen min med at jeg flere ganger leste nøye igjennom datamaterialet mitt, som var de utfyllende notatene fra intervjuene. Det er det Johannessen, Rafoss og Rasmussen (2018, s. 282) kaller for forberedelsesfasen i en tematisk analyse. Videre gikk jeg over til steg to, koding, som handler om å fremheve og sette ord på viktige poeng i datamaterialet (Johannessen et al., 2018, s. 282). Her valgte jeg å printe ut datamaterialet og jeg brukte markeringstusj for å markere viktige poeng, dette gjorde jeg to ganger. Neste steg, kategorisering, så sorterte jeg dataene mine i mer overordnede temaer, og her valgte jeg å bruke hver sin farge på hver av informantene, det for å holde oversikt over hvem som sa hva om hvilket tema. Her kom jeg frem til fire underkategorier som jeg vil presentere i kapittel fire, presentasjon av funn og drøfting.

3.6 Metodekritikk

Metoden som jeg valgte å benytte i dette forskningsprosjektet opplever jeg fungerte bra. Jeg fikk gjennom intervjuene relevante svar på problemstillingen som var knyttet til foreldreveiledning i barnehagen. Likevel er ingen metode feilfri og slik som Bergsland og Jæger (2014, s. 80) sier så er det viktig å være kritisk og reflektere over egen metode. Her er begrepene reliabilitet og validitet relevant (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Reliabilitet knyttes til spørsmålet om troverdighet, om hvor pålitelig datamaterialet er, hvordan det samles inn og hvordan det bearbeides, analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Det at jeg i mitt prosjekt valgte å benytte intervju uten lydopptaker, som innsamlingsstrategi, kan svekke reliabiliteten. Det skal mye til for at andre som hadde gjennomført samme intervju ville fått de samme dataene. Det som styrker metodens reliabilitet er min grundige beskrivelse av gjennomføringen av intervjuene og beskrivelsen av analyseprosessen av datamaterialet steg for steg. Det at jeg hadde kjennskap til to av mine tre

informanter fra før kan ha påvirket deres svar og hvordan jeg tolket dem, noe som også kan ha svekket oppgavens reliabilitet.

Begrepet «validitet handler om hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes, og i hvilken grad resultatene er gyldige for det utvalget og det fenomenet som er undersøkt» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). I mitt prosjekt utformet jeg på forhånd en intervjuguide til intervjuene med utgangspunkt i relevant teori om veiledning og foreldresamarbeid, og med utgangspunkt i at spørsmålene i intervjuguiden skulle gi svar på problemstillingen min. På denne måten ble mine data bekreftet med relevant teori, noe som kan øke validiteten. Jeg hadde også kjennskap til feltet jeg skulle undersøke. Barnehagen som institusjon var jeg godt kjent med, jeg kjente to av mine informanter, samt at jeg hadde noe kjennskap til foreldreveiledning fra praksis. Og det at jeg ikke var en totalt utenforstående som ikke kjente feltet jeg skulle undersøke styrker også validiteten. «Nærheten man har til feltet, bidrar til å sikre validitet, i og med at man kan hindre misforståelser og sikre at data man samler inn, er relevant for de spørsmålene man vil ha svar på» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80).

Ved at jeg valgte å bruke kun intervju som innsamlingsstrategi så må jeg også regne med at noen av informantene kan ha svart ut ifra hva de tror jeg som intervjuer ønsket å høre. Dette kunne vært annerledes dersom jeg også hadde brukt andre innsamlingsstrategier. Jeg kunne brukt metodetriangulering som vil si å bruke ulike metoder sammen, slik for eksempel både intervju og observasjon (Johannessen et al., 2016, s.232). Da kunne jeg i tillegg til å intervju pedagogiske ledere om foreldreveiledning observert dem i situasjoner med foreldre for å sett hvordan foreldreveiledningen foregår i barnehagens daglige praksis. Det hadde gjort mine innhentede data enda mer troverdig og pålitelig, men en slik metodetriangulering hadde blitt et prosjekt med et større omfang enn en bacheloroppgave.

3.7 Etiske retningslinjer

Under datainnsamlingen min har jeg tatt hensyn til de forskningsetiske retningslinjene som er vedtatt av den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (Johannessen et al., 2016, s. 85). I forkant av mine intervjuer laget jeg et informasjons og samtykkeskjema (vedlegg 1) som jeg sendte til mine informanter. Her gjorde jeg det klart for mine informanter hva det innebar for dem å delta, at det var frivillig å delta og at de kunne velge å trekke seg når som helst. På denne måten tok jeg hensyn til den etiske retningslinjen informert samtykke, som handler om at informanten informeres om prosjektets

overordnede mål, at informanten har rett til å bestemme over egen deltakelse og at den når som helst har rett til å trekke seg (Johannessen et al., 2016, s. 86). Jeg tok også hensyn til den andre etiske retningslinjen «forskerens plikt til å respektere informantens privatliv» (Johannessen et al., 2016, s. 86). Dette tok jeg hensyn til i mitt prosjekt ved at jeg valgte å anonymisere mine informanter gjennom å bruke koding der informantene fikk kodene pedagogisk leder 1, pedagogisk leder 2 og pedagogisk leder 3. Og på denne måten ivaretok jeg konfidensialitet.

«Forskerens ansvar for å unngå skade» er den siste etiske retningslinjen jeg tok hensyn til under datainnsamling. Den handler om at datainnsamlingen, i mitt prosjekt intervjuene, ikke skal påføre informantene skade (Johannessen et al., 2016, s. 86). I mitt prosjekt opplevde jeg ikke at intervjuene påførte informantene noen skade eller at de hadde noen negative konsekvenser for dem. Temaet foreldreveiledning i barnehagen opplevde jeg ikke at informantene oppfattet som et sårbart og følsomt tema. Jeg opplevde heller at intervjuene gjorde at informantene ble mer bevisst på at foreldreveiledning kan foregå i mange situasjoner, noe jeg vil påstå er mer en positiv konsekvens for informantene enn en negativ.

4. Presentasjon av funn og drøfting

I dette kapittelet vil jeg presentere og drøfte mine funn, fra intervjuene med tre ulike pedagogiske ledere, opp mot teorien jeg har benyttet i kapittel to. Jeg har valgt å slå sammen funn og drøftingsdelen og jeg har valgt å dele kapittelet i underoverskrifter, det for å skape bedre orden og for å unngå mange gjentakelser. Fra intervjuene har jeg valgt å trekke ut de funnene som er relevant for problemstillingen min *Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning?* For å svare på problemstillingen har jeg valgt å starte med hva de pedagogiske lederne erfarer at foreldreveiledning kan være i barnehagen, og hva de erfarer er uformell og formell veiledning i barnehagen. Jeg vil fortsette med hvilke tema de pedagogiske lederne erfarer at de veileder foreldre på, og hva de pedagogiske lederne erfarer er viktig for at foreldreveiledning skal kunne foregå. Avslutningsvis tar jeg for meg de pedagogiske ledernes erfaringer med makt i veiledning.

4.1 Foreldreveiledning i barnehagen

Intervjuene startet med at informantene fortalte hva de mener foreldreveiledning i barnehagen kan være. Pedagogisk leder 1 fortalte at hun mener foreldreveiledning i barnehagen handler om samarbeid, mulighet til å ta opp ting med foreldre, gi råd og spørre om råd. Pedagogisk leder 2 fortalte at hennes første tanke når hun tenker på foreldreveiledning er de planlagte møtene med foreldrene, og spesielt de møtene hvor instanser utenfra, slik som når PPT og BUPP, kommer til barnehagen for å veilede foreldrene. Men etter å ha tenkt seg litt som så sa pedagogisk leder 2: «Men foreldreveiledning kan være så mye. Jeg tenker det er nært knyttet til foreldresamarbeid, og det kan handle om å veilede, gi foreldrene ideer og tips på hvordan de kan møte eget barn». Dette utsagnet viser at pedagogisk leder 2 også ser på foreldreveiledning som noe som kan omfatte veldig mye, slik som pedagogisk leder 1 beskrev foreldreveiledning. Pedagogisk leder 3 fortalte at foreldreveiledning kan handle om å veilede, støtte, rettlede, gi råd, det å komme med forslag på hvordan situasjoner kan løses, samt det å gi foreldrene informasjon. Hun påpekte at det i veiledning er viktig å samarbeide med foreldrene for å sammen finne løsninger.

Slik jeg tolker funnene fra intervjuene ser det ut til at alle de tre pedagogiske lederne har en forståelse av at veiledning er et vidt begrep som kan omfatte veldig mye. Det hevder også Carson og Birkeland (2017, s. 54-55) når de skriver at veiledningsbegrepet er vidt, at det er flere begrep som grenser mot veiledning og som ofte kan brukes synonymt med veiledning. Ifølge Tveiten (2019, s. 34) kan disse begrepene, slik som rådgivning, undervisning og informasjon, være en del av veiledningsprosessen. Det er spesielt rådgivning alle de tre

pedagogiske lederne nevnte som en viktig del av foreldreveiledningen, men pedagogisk leder 3 nevnte også at veiledning kan handle om å gi informasjon. Det at pedagogisk leder 2 fortalte at hennes første tanke når hun tenker på foreldreveiledning er de planlagte møtene med foreldrene viser at hun først og fremst forbinder foreldreveiledning med den formelle veiledningen. Den veiledningen som er planlagt, hvor tid og sted er avklart i forkant av møtet, og også tema kan være planlagt (Tveiten, 2019, s. 93).

Samarbeid er noe alle de tre pedagogiske lederne fortalte de erfarer er viktig i foreldreveiledningen. Og kanskje viser det at holdningen til veiledningsbegrepet har endret seg? For slik som Glaser (2018, s. 66) skriver så ble veiledning tidligere sett på som en belærende prosess. Og det at de pedagogiske lederne nevner samarbeid viser at de ser på veiledningsbegrepet, slik Glaser (2018, s.66) skriver er mer vanlig i dag, som en samtale der ydmykhet, gjensidighet, respekt og forståelse for foreldrenes situasjon er viktige punkter.

4.1.1 Uformell foreldreveiledning

Når det kommer til den uformelle foreldreveiledningen så fortalte alle tre informantene at de erfarer at uformell veiledning er veiledning som foregår i situasjoner der det ikke er planlagt. Hente- og bringesituasjoner nevnte alle som en arena der de erfarer at det foregår uformell foreldreveiledning. Tveiten (2019, s. 92) beskriver også denne typen veiledning som spontan, som oppstår i ikke planlagte situasjoner. Glaser (2018, s.78) skriver at slik spontan veiledning kan være en del av det uformelle samarbeidet med foreldrene. Videre skriver Glaser (2018, s. 78) at denne typen veiledning kan oppstå i hente- og bringesituasjoner der foreldrene kan bli veiledet i en mer her og nå kontekst, for eksempel om det oppstår utfordrende situasjoner med selve leveringen eller henting. Og pedagogisk leder 2 fortalte om en slik situasjon.

For et par dager siden erfarte jeg at jeg måtte veilede far i hentesituasjonen. Barnet slo seg vrang og det ble en utfordrende situasjon for far å få med seg barnet hjem. I denne situasjonen ga jeg far veiledning. Jeg viste han hvordan jeg ville løst situasjonen og ga han råd. Sammen hadde vi en samtale der vi snakket om hvordan situasjonen kunne løses på best mulig måte for barnet. (Pedagogisk leder 2)

En slik situasjon er et godt eksempel på hva pedagogisk leder kan erfare er uformell foreldreveiledning i barnehagen. Far i situasjonen ble veiledet i en her og nå kontekst, i en situasjon som oppsto under selve henting. Og pedagogisk leder hadde en dialog med far der de sammen snakket om hvordan situasjonen kunne løses (Glaser, 2018, s.78). Situasjonen er det ikke sikkert far oppfattet som veiledning, men kanskje heller som det Gjervan (2006, s.48)

kaller for modellering. Det ved at den pedagogiske lederen ble en rollemodell for far som ubevisst tok til seg den pedagogiske lederens veiledning når han prøvde ut de rådene han fikk i situasjonen (Gjervan, 2006, s. 48).

4.1.2 Formell foreldreveiledning

På spørsmål om den formelle foreldreveiledningen i barnehagen så svarte alle de tre pedagogiske lederne veldig likt. Alle tre trakk fram foreldresamtalen som viktig i arbeidet med den formelle foreldreveiledningen. De fortalte alle at det er i foreldresamtalen de erfarer at det meste av formell foreldreveiledning forgår. Det viser at informantene har lik forståelse som Tveiten (2019, s. 93) på hva formell veiledning kan være. Formell veiledning er strukturert veiledning som er planlagt på forhånd og tid og sted er avklart i forkant av møtet mellom veileder og veisøker (Tveiten, 2019, s. 93). Også Glaser (2018, s. 78) påpeker at foreldresamtalen er en viktig del av det formelle foreldresamarbeidet. Pedagogisk leder 1 og pedagogisk leder 2 fortalte og at de erfarer at den formelle foreldreveiledningen kan foregå i andre planlagte møter med foreldre. Et eksempel både pedagogisk leder og pedagogisk leder 2 nevnte er planlagte møter med foreldre til barn med utfordringer. Slike møter med foreldre nevner også Glaser (2018, s. 78) som en arena der det formelle foreldresamarbeidet kan foregå.

4.2 Tema i veiledning

Da spørsmålet om hvilke tema de pedagogiske lederne erfarer at de veileder foreldrene på ble stilt under intervjuene, så ble mange forskjellige tema nevnt av de pedagogiske lederne. Pedagogisk leder 1 fortalte at temaene som hun opplever å gi foreldrene veiledning på er mange, det er slik som hente- og bringesituasjoner, hvordan håndtere utestenging blant barn, vennskap, do-gåing, hvordan lære barna om sosial kompetanse, utfordrende atferd, barn med utfordringer og grensesetting. Da pedagogisk leder 1 fortalte om grensesetting fortalte hun at hun opplever at mange foreldre er usikre på egen rolle som foreldre. De vil det beste for barnet men vet ikke alltid hva som er det beste for barnet. Også pedagogisk leder 2 fortalte at temaene i foreldreveiledningene kan være varierte. Grensesetting, atferd, konflikter mellom barn, språklig og motorisk utvikling, barn med spesielle behov, kosthold, lek, situasjoner ved levering og henting og utfordrende tema slik som hvordan håndtere skilsmisser ovenfor barnet er tema pedagogisk leder 2 fortalte at hun erfarer hun veileder foreldrene på. Pedagogisk leder 2 fortalte at mange foreldre spør om råd på alt mulig og at spesielt førstegangsforeldre kan virke usikre.

Pedagogisk leder 3 fortalte også om mange tema som hun erfarer hun veileder foreldrene på. Det er slik som garderobesituasjonen f.eks. problemer ved levering og henting eller påkledning og der fortalte hun at det ofte handler om hvilke klær barnet bør ha tilgjengelig i barnehagen til enhver tid. Påkledning fortalte hun er tema de har en del fokus på, hun fortalte at de har hatt en del flyktningbarn som har startet i barnehagen og at disse foreldrene, som ikke er vant til den norske kulturen, spesielt trenger veiledning når det kommer til klær og påkledning. Andre tema pedagogisk leder 3 fortalte at hun erfarer hun veileder foreldrene på er atferd, kosthold og grensesetting. Det kommer fram i sitatet fra intervjuet med pedagogisk leder 3: «En situasjon jeg ofte opplever foreldrene trenger veiledning på er grensesetting ved henting og levering. Mange foreldre trenger en påminnelse om at de ikke alltid trenger å dulle og dalle og føye barnet sitt, men at barnet også trenger grenser».

Ifølge disse funnene kan det se ut til at alle de tre pedagogiske lederne mener at temaene i foreldreveiledningene kan være mange og varierte. Det ser man ved at alle ramser opp mange og varierte tema for hva innholdet i foreldreveiledningen kan handle om. Også Carson og Birkeland (2017, s. 48) hevder at tema for innholdet i veiledning kan være mangfoldig, men at de oftest styres av veisøker. Og slik jeg tolker det, når pedagogisk leder 2 fortalte at det er foreldrene som spør om råd om alt mulig, så er det foreldrene som veisøker som ofte styrer temaet for foreldreveiledningen. Videre viser funnene fra intervjuene at alle de tre pedagogiske lederne trekker fram hente- og bringesituasjoner som et tema som de erfarer går igjen i foreldreveiledningen. Tveiten (2019, s. 89) har og fokus på at innholdet i veiledning kan dreie seg om opplevelser, erfaringer eller enkelt situasjoner. Og hente- og bringesituasjoner er ofte enkelt-situasjoner som kan variere fra dag til dag.

Utfordrende atferd og grensesetting er to tema som alle de tre pedagogiske lederne nevnte som tema de erfarer at de veileder foreldrene på. Og slik jeg tolker det så er det tydelig at atferd og grensesetting er tema som gjentar seg i foreldreveiledningen. Glaser (2016, s. 37) har også skrevet om tema som hun ofte ser gjentar seg i foreldreveiledning, og der er utfordrende atferd og grensesetting to av mange tema hun nevner. Grensesetting skriver og Strømøy (2005, s. 38) om, hun skriver at barn trenger grenser for å lære å fungere i forhold til seg selv og andre. Ifølge Strømøy (2005, s. 39) er det å være anerkjennende og bevisst på egen væremåte som voksen ovenfor barnet en måte å lære barn grenser på. Og kanskje kan det se ut til at det å være bevisst på egen væremåte er det pedagogisk leder 3 mener at foreldre trenger veiledning på. Det når hun fortalte at foreldrene må ha påminnelse om at de ikke alltid ved henting og levering trenger å «dulle og dalle» og føye barnet sitt, men at det også trenger

grenser. Slik jeg velger å tolke det kan det se ut som at flere foreldre trenger å bli bevisst på egen væremåte ved henting og levring. Lar foreldrene barnet styre og gjør som de vil når de egentlig skal hjem, eller setter de grenser? Og hvorfor har foreldre vanskelig for å sette grenser?

Pedagogisk leder 1 fortalte at mange foreldre vil det beste for barnet, men er usikker på hva som er det beste. Pedagogisk leder 2 fortalte at hun opplever mange foreldre som ønsker råd på alt mulig. Slik jeg tolker det erfarer både pedagogisk leder 1 og pedagogisk leder 2 at mange foreldre opplever usikkerhet i foreldrerollen. Denne usikkerheten kan være med på å gjøre det vanskelig for foreldrene å sette grenser. Glaser (2018, s.36) skriver og at mange foreldre opplever usikkerhet i foreldrerollen og at mange må lære seg å bli mer bestemt og mindre ettergivende. Glaser (2018, s. 36) begrunner foreldrenes usikkerhet med at mange barn i dag tilbringer mer av sin våkne tid sammen med profesjonelle omsorgsgivere, noe som kan gjøre at foreldre blir usikker på egen omsorg ovenfor barna. Også det at personalet kan virke som eksperter ovenfor foreldrene kan gjøre foreldrene usikre, og det at pedagogisk leder 2 fortalte at foreldrene ønsker råd om alt mulig kan vise at foreldrene oppfatter personalet som eksperter (Glaser, 2018, s. 36-37). Pedagogisk leder 3 fortalte at mange foreldre vil det beste for barnet, men er usikker på hva som er det beste for barnet. Glaser (2018, s. 36-37) påpeker og media som en kanal som kan gjøre foreldrene usikre, og kanskje kan media med alle sine tips og råd om alt mulig gjøre foreldrene usikker på hva som er det beste for barnet.

I tillegg til grensesetting og atferd, som er de to temaene alle de tre pedagogiske lederne nevnte, så er det og mange andre tema de pedagogiske lederne fortalte at de veileder foreldrene på. Både pedagogisk leder 1 og pedagogisk leder 2 nevnte barn med utfordringer og barn med spesielle behov som et tema de erfarer gjentar seg i foreldreveiledningen. Pedagogisk leder 2 og pedagogisk leder 3 nevnte kosthold, et tema også Glaser (2016, s. 37) skriver er gjentagende i foreldreveiledningen. Pedagogisk leder 2 nevnte og lek, håndtering av skilsmisse og språklig utvikling. Lek er ifølge Carson og Birkeland (2017, s.81) et tema som ofte danner grunnlag for veiledning i barnehagen. Språkutvikling og hvordan man håndterer samlivsbrudd ovenfor barn er også tema Glaser (2016, s. 37) skriver gjentar seg i veiledning. Det at pedagogisk leder 3 nevnte påkledning som et tema spesielt i veiledning av flyktningeforeldre, som er et tema ingen av de andre informantene eller Glaser (2017, s. 37) nevner, viser og at veiledningstema kan være avhengig av foreldrenes bakgrunn og behov.

4.3 Et godt foreldresamarbeid

Pedagogisk leder 1 fortalte at hun erfarer at foreldreveiledning er en del av et godt foreldresamarbeid, samt at det å være åpen og ærlig med foreldrene er viktig i foreldresamarbeidet. Pedagogisk leder 2 fortalte og at samarbeidet med foreldrene, slik det står i rammeplanen at personalet skal jobbe aktivt med, kan være en del av foreldreveiledningen. Hun påpekte at en god dialog der begge parter er ærlige med hverandre er viktig i foreldresamarbeidet og det at både personalet og foreldrene jobber mot samme mål: til barnets beste. Pedagogisk leder 2 fortalte og at hun erfarer at det å bygge opp tillit til foreldrene er viktig. Hun fortalte om en erfaring hun hadde hatt med foreldrene til et barn med utfordringer. Barnets utfordringer var et sårt tema for foreldrene, men de valgte likevel å ringe henne å fortelle etter utredninger de var på. Og ifølge pedagogisk leder 2 ringte foreldrene fordi de hadde tillit til barnehagen. Pedagogisk leder 3 fortalte og at hun erfarer at et godt foreldresamarbeid er viktig i foreldreveiledningen. Ærlighet ovenfor foreldrene sa pedagogisk leder 3 at hun synes er viktig i foreldresamarbeidet. Hun påpekte hvor viktig foreldrene er, ikke bare for barnet men også for personalet for å få informasjon om barnet. Pedagogisk leder 3 fortalte videre at hun erfarer at det å spørre og være interessert kan være med på å skape et godt foreldresamarbeid. Også pedagogisk leder 3 nevnte tillit som viktig i foreldresamarbeidet. «...men en forutsetning for et godt forhold til foreldrene og for at veiledning skal kunne forgå er tillit. Og tillit må bygges opp over tid» (pedagogisk leder 3).

Disse funnene viser at alle tre informantene ser på et godt foreldresamarbeid som viktig. Også i rammeplanen (KD, 2017, s. 22) står det at barnehagen skal legge til rette for foreldresamarbeid og god dialog med foreldrene. Alle tre informantene fortalte og at foreldreveiledning er noe som er en del av foreldresamarbeidet. Slik jeg velger å tolke det kan det se ut til at alle tre erfarer at et godt foreldresamarbeid er en forutsetning for foreldreveiledning. Glaser (2014, s. 266) skriver og at et godt foreldresamarbeid er en forutsetning for at barnehagelæreren skal kunne veilede foreldrene.

Alle tre informantene legger vekt på at det å være ærlig ovenfor foreldrene er viktig i foreldresamarbeidet. Glaser (2014, s.266) sier at det i et godt foreldresamarbeid er viktig å vise respekt for hverandre og sammen arbeide mot felles mål: til barnets beste. Og kanskje kan det å være ærlige og åpne med hverandre være en måte å vise respekt på. Spurkeland (2017, s. 195) skriver om hva som kjennetegner en god relasjon, og her nevner han om trygghet som et viktig punkt. Og trygghet handler ifølge Spurkeland (2017, s. 195) om at begge parter i en relasjon er åpne og gir hverandre ærlige tilbakemeldinger. Så det at

informantene trakk fram ærlighet og åpenhet som viktige punkter i foreldresamarbeidet velger jeg å tolke som at de er opptatt av å skape gode relasjoner til foreldrene, noe som igjen kan danne grunnlag for et godt foreldresamarbeid. Og slik som Carson og Birkeland (2017, s. 57) påpeker så vil også en god relasjon mellom veisøker og veileder og være med på å øke kvaliteten på veiledningen.

Pedagogisk leder 2 og pedagogisk leder 3 nevnte også tillit som et viktig punkt i arbeidet med å skape et godt foreldresamarbeid. Og ifølge Spurkeland (2017, s. 194-195) så er tillit bærebjelken i en relasjon. I en relasjon preget av tillit stoler partene på hverandre, vil partene hverandre godt og er partene villig til å dele i medgang og motgang (Spurkeland, 2017, s. 194-195). Så når pedagogisk leder 2 fortalte om foreldre som ringer og forteller om noe som for dem er et sårt tema så viser det at foreldrene er villige til å dele informasjon med barnehagen også i motgang. Og det er noe som igjen viser at relasjonen mellom pedagogisk leder 2 og foreldrene er bygget på tillit.

4.4 Erfaringer med makt i foreldreveiledningen

Informantenes erfaringer med makt i veiledning var noe forskjellig. Pedagogisk leder 1 fortalte at maktforholdet i foreldreveiledning var noe de i personalet var bevisst på. Et eksempel hun viste til var samtaler med foreldre der de var flere fra personalet som deltok. I disse samtalene fortalte hun at de var bevisst på hvordan de satt, slik at det ikke ble personalet mot foreldrene. Pedagogisk leder 2 påpekte og at det var viktig å være bevisst på maktforholdet, samt opptre profesjonelt og være et forbilde. Og både pedagogisk leder 1 og pedagogisk leder 2 fortalte at mange foreldre også forventer at barnehagelæreren har kunnskap og ofte ønsker at de, som pedagogiske ledere, har et fasitsvar. Pedagogisk leder 2 fortalte her at det og var viktig for henne å være ærlig ovenfor foreldrene på egen kunnskap. Pedagogisk leder 3 svarte følgene på spørsmål om hennes erfaringer med maktforholdet i foreldreveiledningen «Når det gjelder maktforholdet mellom personalet og foreldrene så er det viktig at vi (personalet) ikke blir dem som står ovenfor, kritiserer og rakker ned på foreldrene» (pedagogisk leder 2).

Slik jeg tolker funnene er alle tre informantene bevisst på at veiledningsrelasjonen mellom pedagogisk leder og foreldrene kan være asymmetrisk, som ifølge Carson og Birkeland (2017, s.45) handler om at veileder kan ha mer kompetanse enn veisøker. Det at pedagogisk leder 1 fortalte at hun er bevisst på hvordan hun sitter under samtaler med foreldrene viser at hun tar hensyn til at hun har definisjonsmakt, som vil si at en har makt som følge av sin stilling og

dermed har mulighet til å styre veiledningen (Glaser, 2018, s. 52). Denne muligheten til å styre veiledningen er pedagogisk leder 1 er klar over når hun er bevisst på hvordan hun sitter i forhold til foreldrene i veiledningen. Det viser og at hun er klar over hvordan maktforholdet kan komme til uttrykk i veiledningsrelasjonen og hva som kan være maktmisbruk i relasjonen, noe det ifølge Carson og Birkeland (2017, s. 46) er viktig å vite som veileder. Det at pedagogisk leder 2 fortalte at det er viktig for henne å være ærlig ovenfor foreldrene på egen kunnskap tolker jeg som at hun som veileder er avgrenset, som handler om å se egne begrensninger (Carson & Birkeland, 2017, s. 46-47). Det er noe pedagogisk leder 2 gjør når hun er ærlig ovenfor foreldrene på egen kunnskap. Også Glaser (2018, s,53) skriver at mange foreldre kan ha en oppfatning av at fagpersoner nærmest har en fasitbok å slå opp i, og at det da er viktig å veilede innenfor eget kunnskapsområde. Sitatet fra pedagogisk leder 3 viser at også hun har forståelse for at hun i sin stilling som pedagogisk leder kan ha definisjonsmakt ovenfor foreldrene. Og sitatet viser at hun erkjenner at hun har makt, en makt man ifølge Glaser (2018, s, 52) må bruke på en klok måte.

5. Oppsummering og avslutning

Gjennom denne oppgaven har jeg gjort rede for relevant teori om mitt tema foreldreveiledning. Denne teorien har jeg brukt til å drøfte mine funn og til å finne svar på problemstillingen. I tillegg har jeg gjort rede for mitt arbeid med selve oppgaven, det i metodekapittelet. Det jeg ønsket med oppgaven var å finne ut hva pedagogiske ledere opplever er foreldreveiledning i barnehagen. Jeg ønsket å finne ut om de pedagogiske lederne erfarer at foreldreveiledning kun skjer i de planlagte møtene med foreldrene, eller om de erfarer at foreldreveiledning også kan foregå i de spontane møtene i hverdagen. For å finne ut av dette valgte jeg følgende problemstilling for oppgaven:

«Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning i barnehagen?»

Ut ifra mine funn så har de pedagogiske lederne mange erfaringer med foreldreveiledning i barnehagen. Funnene viser at de pedagogiske ledere erfarer at foreldreveiledning i barnehagen kan omfatte mye og være variert. Det kan omfatte samarbeid, rådgivning og det å gi informasjon. Dette er punkter som ofte er en del av en veiledningsprosess (Tveiten, 2019, s. 34). Funnene viser at de pedagogiske lederne erfarer at foreldreveiledning både skjer i de planlagte møtene, slik som foreldresamtalen. Og i de spontane møtene med foreldrene, spesielt i hente- og bringesituasjonen. De pedagogiske lederne erfarer og at de veileder foreldrene på mange og varierte tema, og her er spesielt grensesetting og atferdsproblemer tema som de pedagogiske lederne erfarer går igjen i foreldreveiledningen. Det at grensesetting er et av temaene som ofte går igjen, som funnene viser, kan ha sammenheng med at mange foreldre er usikker i foreldrerollen (Glaser, 2018, s.36). De pedagogiske lederne erfarte og at et godt foreldresamarbeid og en god relasjon er viktig for at foreldreveiledning skal kunne foregå. Spesielt det å ha en relasjon bygget på tillit var noe de pedagogiske lederne erfarte var viktig i foreldresamarbeidet. Tillit er selve bærebjelken i en relasjon (Spurkeland, 2017, s.194). Knyttet til makt i foreldreveiledningen så hadde de pedagogiske lederne erfaringer med at veiledningsrelasjonen mellom personalet og foreldrene kan være asymmetrisk, og det er noe funnen viser at de pedagogiske lederne er bevisst på og klar over.

Alle disse funnene, som jeg her kort har oppsummert, viser hvilke erfaringer pedagogiske ledere kan ha med foreldreveiledning i barnehagen. Funnene viser kun tre pedagogiske ledere sine erfaringer med foreldreveiledning, noe som er et veldig lite utvalg informanter. Likevel vil jeg si at mange av disse tre pedagogiske lederne sine erfaringer vil være gjenkjennbar også for andre pedagogiske ledere. Avslutningsvis vil jeg si at jeg gjennom denne prosessen har

blitt mer interessert i den spontane foreldreveiledning som oppstår i hente- og bringesituasjoner. Denne typen veiledning synes jeg det hadde vært interessant å undersøke videre, for eksempel det å observere pedagogiske leder i hente- og bringesituasjoner kunne vært interessant.

6. Litteraturliste

- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (Red.). (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Carson, N. & Birkeland, Å. (2017). *Veiledning for barnehagelærere* (3.utg.). Oslo: Cappelen Damm.
- Dalland, O. (2012) *Metode og oppgaveskriving* (5.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Drugli, M.B. (2018). Den vanskelige foreldresamtalen. V. Glaser (Red.), *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utg., s. 126-143). Oslo: Universitetsforlaget.
- Gjervan, M. (2006). Temahefte om språklig og kulturelt mangfold. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Glaser, V. (2014). Hjem og barnehage som helheten i barnets liv. M.B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis* (s.253-268). Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke.
- Glaser, V. (2016). *Foreldresamtalen i barnehagen: Til barnets beste*. Oslo: Pedlex.
- Glaser, V. (2018). *Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn* (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johannessen, L. E. F, Rafoss, T. W. & Rasmussen, E. B. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Reedtz, C. (2012). Foreldreveiledning fremmer barns og foreldres psykiske helse. *Tidsskrift for Norsk psykologiforening*, 49(12), 1174-1179. Hentet fra <https://psykologtidsskriftet.no/fagartikkel/2012/12/foreldreveiledning-fremmer-barns-og-foreldres-psykiske-helse>
- Spurkeland, J. (2017). *Relasjonsledelse* (5.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Strømøy, T. (2005). *Oppdragelse mellom frihet og grenser: Barns selyfølelse- voksnes ansvar*. Oslo: Damm.

Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode* (3.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Tveiten, S. (2019). *Veiledning mer enn ord* (5. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Vedlegg 1- Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i bachelorprosjektet «Foreldreveiledning barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilke erfaringer pedagogiske ledere har med foreldreveiledning i barnehagen. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er finne ut mer av hvordan foreldreveiledning brukes i barnehagen. Prosjektet skal ende opp i en bacheloroppgave på 10 000 ord som skal leveres i mai 2020. Problemstillingen jeg vil belyse i oppgaven er: *Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning?*

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det et intervju, hvor du vil få intervjuguide med spørsmålene på forhånd. Underveis i intervjuet vil jeg ta notater på PC. Intervjuet vil inneholde spørsmål om dine erfaringer med foreldreveiledning i barnehagen.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bruke opplysningene/informasjonen fra intervjuet til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrivet. Informasjonen fra intervjuet er det jeg og mine to veiledere, Kathrine Rønning Tvinnereim og Trond Løge Hagen, som vil ha tilgang til.

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 6. mai 2020. Alle personopplysninger vil bli slettet innen prosjektslutt.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved personvernombud: Hans Christian Ristad, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig (veiledere)

Kathrine Tvinnereim Rønning
Trond Løge Hagen

Student

Marie Gjære, 97046536,
Mariegjare@hotmail.com

Vedlegg 2- Intervjuguide

Problemstilling:

Hvilke erfaringer har pedagogiske ledere med foreldreveiledning?

1. Kort informasjon om informanten
2. Hva legger du i begrepet foreldreveiledning?
3. Hvordan erfarer du at foreldreveiledningen foregår i barnehagen?
  - Hva er innholdet i foreldreveiledningen?
4. Hvilke tema har du erfaringer med at foreldrene tar opp i veiledning?
  - Hvilke temaer opplever du at foreldre oftest trenger veiledning på?
5. Har du erfaring med at foreldre selv tar initiativ til veiledning? eller er det oftest personalet som ser at foreldrene trenger veiledning?
6. I hvilke situasjoner opplever du at du veileder foreldre?
  - Opplever du at du veileder foreldre uten at det er planlagt?
  - Har du noen eksempler på situasjoner der du opplever at du veileder foreldre fra barnehagehverdagen?
7. Din rolle som veileder for foreldre hvordan opplever du den?
  - Hvordan opplever du maktforholdet i veiledningen?
  - Tar foreldrene til seg rådgivningen og veiledningen, eller opplever du at de synes det er unødig inngripen i familielivet?